

614.8:355.58

O ZABEZPEČENÍ OCHRANY CIVILNÍHO OBYVATELSTVA K MEZINÁRODNÍMU SEMINÁŘI KOMUNIKACE S VEŘEJNOSTÍ V PŘÍPADECH NOUZE

I když skončila bipolarita Evropy ve sféře politické, nelze přehlédnout, že dochází ke střetu zájmů jednotlivců, skupin národů i států v oblastech hospodářství, vědy a kultury. Potvrzuje to i tragický vývoj událostí na Balkáně a četné nepokoje v dalších zemích mezinárodního společenství. Nemůžeme přehlédnout ani závažné globální narušení ekologické rovnováhy naší planety či hrozbu nezvládnutí techniky a různých technologií, které často vedou k průmyslovým haváriím a ohrožují životy lidí. V současné době se proto zvyšuje potřeba institucí civilní ochrany, které chrání obyvatelstvo i jeho majetek v případě živelních katastrof i havárií.

Jedním z důležitých momentů za válečného konfliktu i v době míru je včasné varování obyvatelstva v případech ohrožení. Této problematice byl věnován mezinárodní seminář Komunikace s veřejností v případech nouze. Do vojenské zotavovny Měřín na Slapské přehradě se sjelo ve dnech 27. až 29. června 1995 několik desítek odborníků z oblasti civilní ochrany z Arménie, Belgie, České republiky, Dánska, Kanady, Litvy, Nizozemí, Polska, Slovenské republiky, Slovinska, Spolkové republiky Německo, Švédska, Ukrajiny, USA a početná delegace Severoatlantického paktu, aby si vzájemně vyměnili zkušenosti a jednali o způsobech komunikace orgánů státní správy s širokou veřejností v okamžicích nebezpečí vzniku přírodních katastrof a průmyslových havárií.

Hostitelem tohoto semináře, který se konal pod záštitou NATO a patronátem ministra obrany České republiky, byl Hlavní úřad Civilní ochrany Čes-

ké republiky (dále HÚCO). Tuto akci sponzorovalo Nizozemské království. Byl to první mezinárodní seminář na toto téma organizovaný v České republice. Shromáždění předsedali: ředitel civilního nouzového plánování (v západních zemích je tento termín používán častěji než civilní ochrana) dr. Francesco Palmeri a ředitel HÚCO České republiky plk. Ing. Alois Schulz. Cíl semináře charakterizoval takto: "Jsem přesvědčen, že kvalitní a včasná informace jak v případě samotného neštěstí, tak v období přípravy před jeho možným vznikem tvoří nejméně padesát procent úspěchu při jeho likvidaci."

Všechny civilizované státy světového společenství věnují nemalé prostředky na zjišťování všech hrožících nebezpečí a varování obyvatelstva před nimi. Hlavní úřad Civilní ochrany ve spolupráci se státními orgány a dalšími institucemi (např. záchranná služba, hasiči a další) získává na tuto činnost ze státního rozpočtu určité finanční prostředky. V současné době je to přibližně 75 Kč ročně v přepočtu na jednoho občana. Z těchto prostředků připadá určitá částka na záchranné útvary CO, údržbu zařízení, která mají sloužit v případě ohrožení obyvatelstva, včetně některých zdravotnických zařízení určených k tomuto účelu.

Patří mezi ně například podzemní nemocnice v Thomayerově nemocnici v Praze-Krči. Tři operační sály a 170 lůžek, odborná péče lékařů a ostatního zdravotnického personálu, vlastní zdroj vody a elektřiny mohou sloužit pacientům v případě zvláštní nenadálé události. Nyní slouží i tato nemocnice potřebám Pražanů.

Objekt této podzemní nemocnice si v minulém roce prohlédli představitelé civilní ochrany ze Spojených států amerických a Národní gardy státu Texas. Americká delegace byla vedena gen. Sheilou G. Drydenovou, vrchní ředitelkou pro politiku nouzové připravenosti USA. Z úst hostů zazněla slova chvály a uznání, která byla jistým zadosťučněním pracovníkům Civilní ochrany a zdravotnickému personálu.

O současné komunikaci s obyvatelstvem v členských státech NATO hovořil ve svém referátu dr. F. Palmeri, který mimo jiné uvedl: "Problém komunikace není pouze technický problém, jak sdělit obyvatelstvu fakta. Je to problém komunikace mezi vládními i nevládními organizacemi, veřejnými sdělovacími prostředky a obyvatelstvem." Partnerským zemím doporučil, aby byly obezřetné při napodobování systému civilní ochrany a nouzového plánování. Tyto záležitosti musí plánovat odborníci, kteří dobře znají podmínky své země.

V oblasti informovanosti obyvatelstva zdůraznil požadavek pravidelně poskytovat veřejnosti informace tak, aby lidé byli zvyklí na tato sdělení a neslyšeli je až tehdy, když se vyskytne krizová situace. Proto je třeba vytvořit dobrou spolupráci se všemi sdělovacími prostředky, státními i ostatními organizacemi.

Tato vzájemná spolupráce byla i tématem několika přednášek účastníků semináře. Například prof. R. Dynes z USA vysvětlil, jak postupují v informování obyvatelstva v případech možných nebezpečí, dr. Klingshorn ze SRN se zabýval chováním obyvatelstva v krizových situacích. Plukovník A. Schulz seznámil účastníky se stavem informovanosti obyvatelstva v České republice. Mimo jiné řekl: "Komunikace s obyvatelstvem u nás není na žádoucí úrovni. Proto se také těmito otázkami zabýváme. Je to dluh, který máme vůči obyvatelstvu. Naše aktivity směřují k tomu, aby se situace postupně zlepšovala. Podařilo se nám zahájit mezi Ministerstvem obrany a Ministerstvem školství jednání o zařazení projektu o otázkách pomoci a svépomoci při různých katastrofách do osnov všech stupňů škol. Na zpracování této tematiky bylo vypsané výběrové řízení."

Civilní ochrana je pouze částí celkových opatření civilního nouzového plánování. Na rozdíl od

toho je civilní nouzové plánování přípravou na všechna možná ohrožení.

Po skončení studené války došlo v NATO ke změně koncepce v civilním nouzovém plánování. V současné době budují jeden systém, který má dvojedinou funkci pro mír, ale mohl by být použit i v případě válečného ohrožení.

V NATO se nouzovým plánováním zabývá vyšší výbor pro civilní a nouzové plánování, kterému podléhá 9 výborů. Jejich činnost sahá od průmyslového plánování, telekomunikace až po dopravu pozemní, námořní i leteckou, zahrnuje zdravotnictví a civilní ochranu.

Mezinárodní seminář, na němž bylo předneseno 15 přednášek, ke kterým se rozvinula široká diskuse, byl podle hodnocení ředitele civilního nouzového plánování NATO dr. F. Palmeriho úspěšný. Svým pojetím a obsahem zapadl do programu Partnerství pro mír a stal se milníkem na cestě pro integraci do Severoatlantického paktu.

Podle vyjádření odborníků, zejména z členských států NATO, se přisuzuje komunikaci s veřejností a úloze sdělovacích prostředků v případě průmyslových katastrof a přírodních živelních pohrom důležitý význam. Proto je třeba, aby orgány státní i místní správy trvale věnovaly pozornost otázkám důvěryhodnosti informací, které poskytují tisku, rozhlasu i televizi, neboť v současné době přikládá společnost větší význam informacím z veřejných sdělovacích prostředků než úředním sdělením.

Země Severoatlantické aliance budovaly po 45 let struktury nouzového plánování ve všech oblastech, společně rozvíjely zejména problematiku komunikace s veřejností a dosáhly významného pokroku téměř ve všech sférách, ať už se jedná o USA, nebo Turecko. O všech svých zkušenostech a poznatcích se přijeli jejich zástupci podělit se všemi účastníky tohoto semináře.

Skutečnost, že Hlavní úřad Civilní ochrany ČR byl pověřen úřadem NATO organizací tohoto semináře, byla pro Českou republiku velkým vyznamenáním.

Věra Kosinová

Do redakce došlo 24. 8. 1995